

Privatisering van overheidstaken op het gebied van de landmeetkunde en kartografie¹⁾

door ir. P. van der Molen, directeur van het Kadaster en de Openbare Registers in de provincie Zeeland.

Overheid onder druk

Op het jubileumcongres van het Nederlands Genootschap voor Landmeetkunde in 1979 hield *prof. Van Wely* een belangwekkende rede over de plaats van de landmeetkunde in de maatschappij, en sprekend over dit onderwerp riep hij uit: „De maatschappij is het mooiste interactieve systeem dat we kennen” [1]²⁾. Op zichzelf ben ik het hier van harte mee eens, alhoewel mij de laatste tijd het gevoel bekruipt dat, waar wij als overheidshandelingen mee worden geconfronteerd, meer het karakter vertoont van eenrichtingsverkeer dan van interactie.

- Het functioneren van de rijksdienst gaat mank aan het vermogen tot afweging, het zicht op samenhangen, en aan de behoefte aan flexibiliteit, aldus de Commissie Vonhoff [2].
- De besturingstechnieken van de overheid en het beheer van de overheidsorganisatie is gebureaucratiseerd, zegt regeringscommissaris *Tjeenk Willink* [3].
- Het proces van wet- en regelgeving (waarin het sectoraal versplinterde beleid zich verschanst) moet onder controle worden gebracht, zo is de boodschap van de Commissie Geelhoed [4].
- Het gebrekkig bedrijfseconomisch functioneren van de overheid vindt zijn grondoorzaak in de ambtelijke cultuur en in de huidige organisatiestructuur, zegt de Commissie Zelfbeheer [5].

En is de decentralisatie aan het Kadaster voorbijgegaan, toch moet worden geconstateerd dat de Heroverwegingsinstrumenten [6] genadeloos toeslaan: 100% toepassing van het profijtbeginsel, terugbrenging van de personeelsbegroting met 4 x 2% en misschien nog wel meer, en bovendien als eerste op de lijst van te onderzoeken privatiseringsonderwerpen geplaatst. Een onderzoek, waarvan het resultaat te zamen met het advies van de Interdepartementale Begeleidingscommissie Privatisering ter besluitvorming zal worden aangeboden aan de Ministerraad [7].

Daarnaast komen er nog allerlei maatregelen vanuit Binnenlandse Zaken om meer greep te krijgen op de omvang van het overheidsapparaat, die de secretaris-generaal van VROM in een landelijk ochtendblad doen uitroepen: „Rietkerk maakt er een knoeiboel van! De ene actie buitelt over de andere zonder dat de samenhang duidelijk is!” [8].

Ook op centraal niveau wordt onderkend, dat afstemming van de grote operaties noodzakelijk is. Thans is in de Ministerraad aan de orde een Nota Samenhang Grote

Operaties, die strijdigheid moet voorkomen en moet zorgen voor onderlinge versterking in voorbereiding en uitvoering [9].

Het eenrichtingsverkeer waarin dit soort besluiten tot ons komt, is overigens duidelijk bevestigd in het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken van bijvoorbeeld juni 1983, waar de ambtenarenorganisaties te horen kregen, dat het besluit tot privatisering van een overheidstaak een politieke beslissing is, waarvoor het Kabinet verantwoording schuldig is aan de Staten-Generaal. Over de personele consequenties van een en ander zou uiteraard wél kunnen worden overlegd.

Het is in dit licht gezien daarom een goede zaak dat het NVG bestuur heeft besloten een studiedag over privatisering te organiseren. Ik hoop met mijn betoog ook wat richting te kunnen geven aan de gemengde en onzekere gevoelens die leven bij de 3500 man Kadasterpersoneel. Ik denk ook dat het binnen de NVG de eerste keer is, dat een studiedag is gewijd aan een politiek issue, in plaats van aan een technisch-wetenschappelijk onderwerp.

Privatisering

Dat wij diepgaand over privatisering zullen moeten nadenken, klemt te meer omdat de discussie over de voor- en nadelen van privatisering nog lang niet is uitgekristalliseerd [10]. In diverse publikaties, ook in die van de ambtenarenorganisaties [11, 12], bespeur ik echter een opinie die ik graag als uitgangspunt voor de discussie wil nemen, nl.:

- de taken van de overheid en de efficiency waarmee deze taken worden uitgevoerd, behoren permanent ter discussie te staan;
  - bij kostenverschillen tussen publieke en private productie moet de oorzaak daarvan worden onderzocht.
- Ik meen dat wij als overheidshandelingen vanuit deze optiek het privatiseringsgebeuren moeten benaderen.

Loodswezen

Voordat ik mijn betoog zal richten op landmeetkundige en kartografische activiteiten, volgt eerst een korte beschouwing over het wel en wee van een onderzoek dat buiten de Interdepartementale Begeleidingscommissie om wordt uitgevoerd, nl. bij het loodswezen.

Het loodswezen is een van de overheidstaken welke momenteel wordt geprivatiseerd, althans dat voornemen heeft *minister Smit-Kroes* vorige zomer bekendgemaakt [13]. De privatisering zou moeten worden gerealiseerd op 1 juli 1985. Om het zover te krijgen, heeft de bewindsvrouw voorgesteld een plan van aanpak af te werken dat inhoudt, het overleg met BiZa af te ronden vóór juli 1983, het overleg met Rotterdam (i.v.m. integratie loodsdiensten) af te ronden vóór september 1983, het

¹⁾ Inleiding gehouden op 11 mei 1984 tijdens de NVG studiedag te Delft.

²⁾ De nummers [1] t.m. [22] verwijzen naar „Literatuur” op p. 254 aan het eind van deze inleiding.